

**A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.**

Indult BÉTSBŐL Pénteken 13. Januáriusban 1792,

Belső elegyes Tudósítatok.

Adoksak vagyunk még egy múlt esztendőbéli nevezetes történettel, mellyet, minthogy már a' Német Levelekben-is olvashatni, mi is le-fizetünk — t. i. — Dec. 28-dikán, midőn a' mi Kegyelmes Korona Hertzegnék *Mária Theresia* jó reggel az ágyban ülven az ujjanon született kiss fő Hertzeg Kisasszonykát karjain tartaná, és az ágy mellett még 2 Kamarás Leányai ülnének, egyszerre teli lézzen az egéiz szoba füstel; tsak el-bámulnak minnyájon, 's midőn ennek okát keresnek — hát. Egy szoba Leánynak vigyázatlanságából, ki a' kiss fő Hertzeg Kisasszonykának ruhákat melegített, egy szén esett vala a' ruhák közé. Azonnal rajta valának, hogy a' tűz ki-óltassék, de későre

sőre esvén az észre-vétel, az egész Kasár drága ruha meg-lobban és hamnává leve. — A' Korona fő Hertzeg, ki az első lármára azon ott top-pana, a' szoba Leányt el-akarja vala szolgálatjából botsáttani; de a' mi néhai Kegyelmes Anyánk szivét és nevét viselő fő Hertzegné látván, hogy azon ifjú személy, az ijedtség miatt tsak nem haldokló szinre változott, könyörüle rajta, és fő Hertzeg Kedvesét-is annyira engedztelé, hogy a' Leány szolgálatjában meg marada. Ez egy ritkán találató aszszonyi kegyelmes sziv.

Ezen hónapnak 2-dikán már meg-érkezett vala Bétsbe egy *Nápolyi Kurir* mind a' szült, mind a' született fő Hertzeg Aszszonyoknak drága ajándékival.

A' F. Helytartó Budai Tanátson, eddig. volt V. Prézes Gr. *Csáky* János Ur ö. Excja tegnap a' Fels. Udv. Magyar Kantzellárián V. Kantzelláriusfá tétetett.

Azt a' Királyi Kegyelmeséget, mellyel Hertzeg *Auersperg* a' Nápolyi F. Királyi Udvartól fogadtott, tsak alig lehetne le-irni; de a' Romai Tsászári Felség-is melly nagy Kegyelmeséggel visettesék hozzá meg-tettzik abból, hogy a' most uralkodó Hertzeg *Auersperg Károlynak* minden maradékát Romai Sz. Birodalombéli Hertzegségre emelni méltoztatott, holott tsak az Uralkodó vala ezen Familiából Hertzeg.

A' F. Ts. Királyi örökös Birodalmokban lévő Könyörületes (*Misericordiánus*) Papok 21 Klastromaiban, ja' múlt efsztendőben, minden nemzet és vallás külömbezetés nélkül 12-ezer 512 betegek véttenek-fel; kik közzül 11-ezer 203 meg-gyógyultanak, 1309-en az örökké-valóságba költöztenek.

A' Török Követet, kinek Erdélyben lett keresztül jöveteléről a' Szebeni Ujjság után, hátrább bővebben irtunk, ezen hónapnak 20-dikáig Bétsbe várjuk. — A' Berlinben volt Török Követ *Ahmet Effendinek* pedig Dec. 27-dikén volt a' Királynál igen pompás *apfit audentziája*, és útban vagyön
Dresda

Dresda-felé Bétsnek és Konstantzinápolynak. Ezt is minden órán Bétsbe várjuk.

Következendő fő Házosságok vagynak Bétsben bizonyosan meghatározva: — Gr. *Nádasdy* vezzi a' Gr. *Hajos* Kisaszfzonyt. — Gr. *Wallenstein* Gr. *Hohenfeld* Kisaszfzonyt. — Az ifjú Gr. *Pálffy* a' Gr. *Hohenfeld* második Kisaszfzonyát. — Gr. *Eszterházy* a' H. *Grassalkovits* Kisaszfzonyt. — Gróf *Belgiojósó* a' Gróf *Friesz* Kisaszfzonyt.

Minthogy a' Párisban meg-házasodott, és Francia hites Polgárrá lett, volt Hertzeg *Likhtenstein Fülep* Ur, a' Tsászár nevet hordozó Dragonyos Serregnél volt Oberflájdinánti hivatalát le-tette, tehát helyébe tette ő Felsége Májor *Bauer* Urat, ennek pedig helyébe mozdult *Tillier*.

A' Bétsi Fels. Tsászári Német Gárda 100 főre szaporittatik, és Lovas Gárdává válik. Az ifjú *Skotti* Ur már el-is ment *Holstáinba*, hogy a' Tsászári költségen ezeknek vállogatott paripákat hozzan.

Hogy a' *Kalotsay* Érsek Ur ő Exja terhessé vályak alatt legyen, szomorúan értettük. — Azt írják Budáról, hogy a' F. Palatinus igen friss egészségben vagyon, és az ujj esztendei idvezlést édes Attya képében igen nagy pompával fogadta-el — — — A' Bányász dolgát tsináló Deputáció már minden órán kéz a' maga munkájával, melly a' múlt Oktobertől fogva öszve vagyon gyűlve. — A' F. Király, Pest Városza Notáriusát *Mak* Antal Urat; sok érdemeiért meg-nemesítette; a' *Szorgalmatos Mezei Gazda* nevű Könyvnek pedig érd. Szerzőjét *Nagy Váti János* Urat egy emlékeztető arany pénzelt ajándékozta-meg. — — *Ketskemétről* azt írják, hogy a' múlt Dec. 28-dikán azon a' Környéken olly nagy menydörgés lett legyen, hogy *N. Körösön* a' menykő meg-is ütött egy házat.

Kedves Kurir! — N. Károly vidéke fel-akadott a' Só dolgában annyira, hogy ha csak a' 'Sidóktól, vagy azokhoz hasonlóktól sőt nem vásárolunk, só-talan étellel, és kenyérrel kelletik élnünk: Itt ugyan ama Királyi nem kis költséggel épült SósKamara, itt vagynak az ahoz jó fizetésekkel köteleztetett Tiszt Urak, de mi hasznunk mind ezekben, ha a' 'Sidóknak az ő szorgalmatosságok elejekben hág, ha még-is néminémü-képpen rajtunk érezzük a' Töröknek az ő átkát (a' Só verjen meg). Szégyen dolog! — a' 'Sidóknál a' meg-szorult nép, ha drágán-is sőt talál, nem talál! a' Kir Só-háznál! *Kedv. Kurir*, tégy ezek-re consequentiákat, mind a' föld népére, mind a' Király haszna meg-szünésére, mind pedig azokra nézve, a' kik ezt a' Török átkát nyakunkra hozták. Akár-ki-is ebben a' vétkes, azt én másként nem tekintem, hanem éppen úgy, mint az *Ézopus Psütskét*, a' melly nyárban csak énekelgetett, most már télbe tántoroghat. De küldjük az ilyen resteket amaz előre néző, és szorgalmatos hangyához: itt tanulnyanak ezek szorgalmatosságot. Köszöntik ezeket a' még sóban nem heverő s. v. hizott Sertések, és köszönik életek meg-hozszabbulását. *Irtam Nagy Károlyban* Kis Karátson előtt való napon, midőn 1791-dik esztendő haldoklott.

Temesvárról Dec. 31-dikén. — Ezen napokban itten a' régi virágzó *Lippa* mező városánál a' *Pascha* huttyának neveztetett tályékban egy négy szegű kövekből igen mesterségesen rakatott, de a' földnek színénél négy lábnyomnyira lejjebb süjdedt, vagy bé-temetődött kutra tanálának. Az ezt ásók már most parantsolatot vettenek, hogy munkájokat tovább-is folytassák. — 60 esztendővel ez előtt szüntelen való szorgalmatossággal keréfsenek az innen ki-üzetett Törökök egy ilyen nevű kútat, mellyben a' közönséges hírek szerint temérdek kintsnek kellett valaha az-ellenségtől való félelem miatt el-dugatatottnak lenni. — Ennek meg-tanálása most sem roszsz speculáció. — A' *Lugoss* és *Karánsebes* vidékeiben a' minap itt esett Retirádák alkalmatosságaival

gaival el-pusztult faluknak kárából ezen nem kicsiny haszon háromlott a' közönségre, hogy az ennek-előtte imitt-amott, erdők alatt 's a' t. lévő tolvaj barlangok már most a' mint hallyuk rendesebben, és az Ország utak mellé építettvén, mind az útozóknak könnyebbségére, mind a' közönséges bátorságra szolgálni fognak. — Melly fok hasznára lenne hazánknak minden részeiben, a' faluknak régen ohajtott már valahráa való régulázása! — ki nem lehet mondani.

Eszekről Dec. 27. — A' széleken lakó határ katonák le-tévén Káskétájokat, Csákó-süvegeket fognak viselni. Az ő minapában meg-változott Administratiojok-is a' F. Uralkodónak kegyelmes rendelkezéséből a' régi lábra állittatik vizsgálja. A' falukon széllyel vélek együtt lakó tiszték fogják ezeknek valamint katonai, ugy gazdasági állapottyokat igazgatni, katonai gyakorlásaikban Vezérek, familia dolgaikban pedig ítélő Biráik ezek léznek — és így régi állapottyokat vizsgálja nyerik.

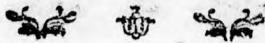
A' Pesti Német Magyar Kurirból ezt olvassuk, hogy Miskóltzon az Evangelikus Lelki Tanítottónak egy olyan 5 1/2 esztendő Leánykája halálozott-meg, ki már hazánknak 4 nyelveit u. m. a' *Deákot, Magyarat, Németet és Tsehet* — igen jól — és tökéletesen beszéltette, 's már syllabizált-is Deákul. — Brávó Collega! — de jó lesz még-is ha az idegen Nemzeteknek nem publikálad, hogy Magyar Országának egyik élő nyelve ma-is a' Deák: — különben-is nevetnek ezek minket ezért eléggé.

Várad Olaszai utolsó Dec. 1791. — „Mint hogy Kedves M. Kurirom Te a' tolerántziának nyilvánosságos baráttya vagy: tehát vedd töllem ujj esztendei ajándécul ezen örvendetes hirt, melly szerint N. Bihar Vármegyének mostan tartatott Gyűlésében, nem csak az Hit-béli dolgok körül, hanem még az Egyházi személlyek eránt-is valóságos Tolerántzia bizonyittatott, a' midőn ama nagy hirű Profersor és Electus Superintendens T. T. *Sinai* Miklós Uramnak Armalis Levele ezen Gyűlésbe publicáltatott
vólva,

vólna, tehát vólta némellyek olyan szándékkal, hogy minthogy a' Nemesség nyerésének oka, titulusa, és Expositioja szintén most Investigatio alatt vólna, és a' közönséges hir szerint, az azon Levélbe fel-tett indító okoknak hijánofsága minden órán nyilván-valóvá lenne, tehát annak ki-menetelig, tétetődne közönséges név alatt annak egy ellenmondás *Contradictio* olly fel-tétellel, hogy annak a' szerint légyen ereje vagy erőtelensége, a' mint magát az azon Levélbe állított érdemek, a' meg-ítélés után találni fogják. De erőt vett a' Tolerantia, mellyel a' tisztelt Ur eránt a' Státus mint Egy Házi szolgálta eránt vífeltetett és e'-féle ellen-vetések, vagy vélekedések közönséges helyen elő sem-is hoztattak. Sőt Catholicus vólt, a' ki azt mondotta: *Vivat Sinai!* — Debretzenről pedig hallatik, hogy azon Ekklesia Elöl-járói, az ezen időbe szokott Pap nem marasztást el-halasztották vólna addig, míg az ottan támadott zür-zavarok a' Senioratus és Superintendententia között el-intéztetnek; melly végezélt ki-terjesztette a' Professorokra-is, a' kikről, a' mostan folyó Investigatio rendibe nem sokára ki nyilatkozik, hogy azon N. Collegiumnak sem külső sem belső dolgai jól nem folytának; és valamint ezeknek Igazgatását a' Professzorok magokhoz a' Secularisok ki-rekesztésével méltatlanul vonták, ugy méltó lészén, hogy azokba a' Secularisok belé tekintsenek. Debretzeni nagy híru Prédikátor T. T. *Bélyei* Péter Ur pedig, az Ur Istennek több áldásai között immár a' Vénség Koronáját-is elérvén, az említett marasztásnak ideje előtt ottan ví-selt Hivatalát mindeneknek contentuma szerint letette, és el-butuzott.

Halas 6-dik Jan. — „Itt *Halas* Vároisában három rend-béli emberek laknak, u. m. Római, Helvétziai, és Augustai Valláson valók. Ezek mint hogy mindnyájan egy Atyának (t. i. a' Mennyei Atyának Fijai, es Leányai) azért-is mind a' három rendbélieknek szájokba illik Sz. *Dávidnak* ez a' gyönyörű Eneke: Imé melly szép, és melly nagy gyönyörű-

nyörűség az Atyafiak közt az egyenlőség. Ha békével együtt laknak. De nem csak szóval mondogatják ám ők ezen éneket, hanem tselekedettel is megmutatják, hogy ők egy más szin mutatás nélkül szeretik, és békességgel laknak együtt. — — Megmutatták ezt a' Romai Valláson lévők már egy néhány elztendőtől fogva; kivált miolta a' mostani T. Plébánus Ur itten lakik, hogy ők a' más Valláson lévő Attyokfiat szeretik, annyival is inkább, minthogy leg-kisbebb tzivodás-is köztök nem történik. De amazok sem hagynak ám el semmit is a' szeretetebe meg-lehetne ezt sok dolgokba mutatani, de hadd maradjon, ugy-is tudják ők ezt magokis. Meg-mutatják az Helvéiziai Valláson lévők-is a' magok vér szerint való Attyokfijai, az Augusztai Valláson lévők eránt való szives szereteteket mindenkor ugyan; de kivált e' máj napon t. i. Viz-kerefzt napján, a' midő *Vadkerti* T. Prédikátor Ur, által jöven ide, az Uri Sz. Vatsorának ki-szolgáltatására, mindjárt az Elöljárók a' Templomot oda ajánlották, által is engedték, az Uri Sz. Vatsorának ki-szolgáltatására meg-kivántató Sz. edényekkel szivesen szolgáltak. A' bé-menetelkor minden harangjaikat meg-vonatták, egy szóval azt ígérték, hogy ha minden héten tettzik-is, örömeft oda engedik a' Templomot.

Bóldog Isten! miket értünk, ha meg-gondoljuk a' régi Időket. De kinek köszönnyük ezt, az Isten után? egyedül ama halhatatlan emlékezetű F. II. *Joséfnak*, a' ki az egymást el-tűrésnek fundamentomát meg-vetette, és a' mostan Uralkodó F. II-dik *Leopoldnak* a' mi Kegyelmes Királynaknak, a' ki ezt a' fundamentomot, annyira fel-építette, és ugy meg-erősítette, hogy talám világ végéig-is fenn fog állani. Adja Isten, hogy ugy legyen, tiszta szivemből kívánom.

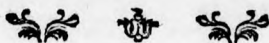

*Rátzkevidől azt írják, hogy a' Csepeli Szigetünkben a' F. Palatinus ő Hertzegsége kedve keresésére mindenek úgy el-lefznek a' vadászatra nézve rövid nap készülve; hogy azt gyönyörűség lefesz nézni. — Ugyan-is a' fok fogjokon nyúlakon, 's más madarakon kívül, F. Hertzeg Alsószonyunk *Mária Kristina* rendeléséből a' határjainkban jeles Fácánnyos házak építettvén még a' múlt esztendőben az Erdők között, azokban a' fácánok bőv számmal szaporittatnak, noha az erdőkben az előtt-is találtak. Ezen kívül most minden-nap munkálkodik Felső Eöri *Nagy András* Inzsineur Ur az erdőkben, Aleekat készítettvén a' vadászatnak tellyesebben meg-eshető völtára nézve. — Innen vagyon reménységünk, hogy ő Hertzegsége nem tsak a' végeit járja-meg ezen Szigetnek, mint a' múlt őszfzel füzretkor tselekedett, hanem közelébb-is bé-jöven felénk ennek nevezetesebb részeit el-fogja járni.)*

A' felső Rendeléseket, és Pátenseket, nem a' Lelki Atyák fogják ezentúl el-olvasni a' Templokokban; hanem a' Birák, a' Hellységek' közönséges Házaiknál. A' Lelki Atyák-is jelen fognak azonban lenni az efféle ki-hirdetéseken (publikáziókon.)

Fő Tiszt. *Vlasits* Josef, Székesfejérvári Káptalanbéli Urnak érdemeit, *Szent Jakab de Insula Danubii* Apátúrságával jutalmaztatta meg ő Felsőége.)

A' Bétsbe jövő Török Követről ezeket írja egy *Szebeni Levél*. — „ Dec. 20-dikán indultak innen a' Török Követ eleibe, öt rend-béli négy négy lovas udvari hintókkal, *Stürmer*, *Schwind*, és *Krämer* Urak, ugymint a' kik Bétsből küldettek-le, Követ ő Méltósága' el-fogadására; az Erdélyi Generálkomandó részéről pedig: Hadi-Koncipista *Günther*, Tolmáts *Dalhofen*, és Fő-Orvos *Neustädter* Urak. Az el-fogadás' helye völt a' *Veres-toronyi* szoros járáson túl lévő Kontumáts Háznál, hová 22-diken érkezett a' Követ. Városunkba, 24-diken jött bé ló-háton, szép pompával. Tiszteletére, 18 ágyu-lövések lettek. Itt most mind őszve tsak száz tizen.

tizenkettőd magával vagyon, mivel fokban vízfűz maradtak előbbeni kísérei közzül. Vasárnap, *Stürmer*, és *Schwind* Urakkal én-is látogatására voltam, és nálla fölöstököltem. Dec. 26-dikán meg-járta, a' Vejével, és más Török Urakkal együtt, a' mi Generálisaink' kotsijaikon az egész Várost, 's nevezetesen minden Templomba bé-ment, és meg-néz-te azokban, a' mi látni-való volt. Leg-inkább tet-tzett néki a' mi Templomunk (a' Katholikusoké), és az abban lévő készületek. Az orgona-fzóban oly nagy gyönyörüséget talalta, hogy el-hagyván az Orgonista az orgonálást, másodízor-is kérte a' T. Plébános Urat, hogy néki orgonáltasson. A' Báró *Brukenthal* Ur' Könyvtárját, és képes házát-is meg-járta. Egy *Persiai* nyelven írott könyvet adtak ke-zébe a' könyvtárban. Meg-nézte a' könyvet; de mindjárt által adta a' mi Tolmátsunknak, 's azon-ban mondta a' fejből (memoriter) a' könyv' fog-lalatját. Tudakozódott az *Europai* tanult Irókról-is; nevezetesen kérdezte, ha ki-jöttek volna e' már *Vóltérnak* minden munkái? — Az Emberei, mind valogatott szép Emberek, kik között maga a' Kö-vet leg-feketébb, és a' Veje a' leg-szebb. Tsende-sen, és igen szép mérsékléssel viselik magokat. — 34 igen szép ménlovakat viszen magával, de nem tudatik, kiknek, és hányat az Udvar' számára? Itt még nem hallatott, hogy adott volna másnak va-lami ajándékot, az *Orsz* Regimentje Bandáján ki-vül. Ezt meg-ajándékozta 4 arannyal, mivel igen tettett néki a' mulikálása. A' Tzigányok-is el-mentek látogatására, meg-is engedte nékiek a' mu-likálást; de hogy meg-tudta, kik legyenek: meg-haragutt réájok, 's félbe hagyatta velek a' musiká-lást. — Hólnap indul innen *Béts* felé, és hama-rább ott akar lenni, mint sem eddig volt a' szándé-ka. Alkalmasint oda fog érkezni Febr. 15-dik nap-jára. “

Tordáról, Dec. 29-dikén. — Ugy hallyuk Ko-losvárról, hogy ott vig Fársángot reménylenek; mellynek okai ezek: I.) Az Ország-Gyűlésétől ki-rendelt

rendelt Deputátziók' Tagjai, Fárságra gyűlnek oda bé. 2.) Komédiás *Divalt Ferentz* ő Kegyel-ne, nem tsak Játékokat, hanem Bálokat-is fog adni a' Fárságon. Biliárdozó helyet-is olytat kézzítettett, mely leg-első Kolosvárt. 3.) A' *Splényi* Regiment-Bandája fog a' Bálokban muzikálni, melly már útban-is van Kolosvár felé.

Külső Országi Tadofitások.

Lengyel Országnak naponként terhesednek jövedőre való minden ki-nézései. Ötet Austria és Prusz-zia, Európát az Oroszok ellen oltalmazó bastyaúl akarja fél-építeni, melly szerint a' Saxoniai Vál. Fejedelmet az Orosz Birodalomtól tellyességgel nem függölög kívánnya a' Lengyel Királyi székbe ültetni. — Az Orosz Udvar ezen épülendő köz falnak már fundamentomát sem akarja, hogy meg-vette-tödjék, 's természet szerint minden-képpen ellene munkálódik. Azért mondatik magát a' Frantziák zenebonájából-is ki-vonni akarni, hogy Lengyel Országra nézve szabadabb keze lehessen. Sőt ez lehet az oka annak-is, hogy, a' mint hallatik a' Törökkel való békelségét sietteti.

Az Orosz Birodalomba által vándorlott Lengyel nagy Urak p. o. *Potokky*, *Rcevutzki* 's mások, leg nagyobb vakmerőséggel iratott Protestátziókat szélesztettének-ki az ujj Constitutzio ellen az Országban minden felé. A' Lengyel Király-is hirdettetett-ki ezen Protestatiók ellen egy kemény Proclamációt. Még nem tudjuk mellyik leszzen közzüllök a' fogatosabb. Azonban, ha ezen zenebonák ki-ütik magokat, alig leszzen az Országnak annyi fegyveres népe, melly tsak a' belső zenebonát tsendefithetné. Sok idő kell addig, mig a' Stárostiák el-adattatásából a' 120 Millio Ren. forintok bé-jöhetnek. Még a' Papok jószágainak szabogatása-is sok rozszat szülhet, mellyeket az Orosz Udvar mind a' maga halznára tud fordítani.

Brüsszel. — A' Brabántziai Státusok Depu-
tatsúsait Dec. 28-dikára hívta vala meg második-
szor a' Commissió, hogy az el-tévelyedett Arkhi-
vális irásokról számollyanak — de ezek ez úttal is
meg nem jelenni jobbnak tartván, az egész sz. szá-
módással ki-maradának.

Páris. — A' házosulandó Plébánusok 's min-
den más ezekkel sünpátizáló Lelki Tanítottok az Or-
szágnak minden-féle szegeleteiből, a' Jákobiták Klúb-
jánál kezdik a' magok fel-tett tzellyaikat bé-jelen-
teni, kiknek laistromok szerint ezeknek száma 532-re
réá menyen. Ez szerint nem egészen hijjába va-
ló némellyeknek az a' reménsége, hogy a' mit
Frantzia Ország a' népeiség dolgában, a' Revolu-
tzio miatt meg-ölettettek és ki-vándorlottak
által vesztett, ezen fogyatkozását a' Papoknak ujj
regulázása által ki-fogja potolni. — Egy *Pikárdiai*
Mallon nevű Lelki Atya a' többek között a' kép-
pen jelentette magát a' nevezett Klúb előtt, hogy
az ő Jegyefse tsak e' következendő fel-tételek alatt
kiván velle öszve kelni u. m. — hogy a' töllök szü-
letendő első fiú gyermek nem másnak, hanem *Mi-
rabónak* neveztesék, és nem tsak az Atyának, Fiú-
nak, és Sz. Léleknek, hanem eme hazafiúi Sz. Há-
romságnak u. m. a' Nemzetnek, Törvénynek és Ki-
rállynak nevében-is meg-kerezteltesék. — Az An-
glus nem ilyen vállagatos a' kereztelésben. A' mi-
nap egy Anglus Paraszt azt kívánta a' Papjától,
hogy az ő fijának a' Bibliából adjon nevet. A' ke-
resztelön nem jutott a' szegény Papnak hirtelen sem-
mi név a' Bibliából eszébe. — Kerezteltye hát T.
Uram, így felel a' szegény Paraszt — Beltzebub-
nak; mert néki jól jut eszébe, hogy ez bizonyo-
son a' Bibliában meg van. — Ezen történet nem
költemény. Nints egy hete, hogy a' leg-első Né-
met leg-hitelesebb Ujjságból olvastuk,

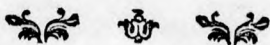
A' Tsáfzárnak a' Frantzia Királyhoz irt azon
Levele, mellyben jelentette, hogy a' *Trévizi* Válosz-
tó

tó Papi Fejedelemnek 's a' több Német Ország tagjainak földjeit- is, ha a' szükség kívánánda, ő Felsége fegyverrel fogja a' Frantzia nemzet ellen oltalmazni, közelebbről a' Nemzeti-gyűlésben felolvastatván, egy sem vala a' Deputátusok között, a' ki ezen írásra tsak egy szó meg-jegyzést-is tett volna, hanem által adattatott egész maga valóságában, meg-visgáltatás végett, a' Diplomatica Commissionak. — Azon három Frantzia fő Generálisok, kiknek a' Német Ország ellen indult három táborok alájok adattanak, u. m. *Lukner*, *La Fájette* és *Rochámbó* már a' szélekre a' magok ki-rendelt helyeikre el-mentenek.

A' Jákobiták Klúbjá nagy dolgokat akar, és minden rend kívül való probákra készen mondatik magát tartani. Most a' többek között főbb tanátskozása ez, hogy ha valahogy a' Királynak tsak ugyan kedve tanálna jönni az Országból való kimenetelre, 's valahogy módot-is tanálna réá, tehát a' Nemzet tartaná készen magát ezen esetre is, és a' *Yorkki* Hertzeget válofsztaná Frantzia Országgi Helytartóvá, és a' Királyságot tökéletesen el-törölvén, igazgattassa magát ezen Hertzeg által, valamint Hollándia, Helytartó által. — Az *Orléáni* Hertzeg a' Frantzia szolgálatban lévő Helvétus Regementeknek tétetett Vezérévé.

A' Frantzia Nemzeti Követ Sz. *Croix* igen fontos dolgokban mondatik a' Printzeknél foglalatoskodni. A' Királynak, Királynénak, 's némely nagy embereknek-is jóvasslását igyekezi mennél jobboldal lehet ezen Printzeknek-is kedvessé tenni u. m. hogy ezek-is egyezzenek meg *Breteuilnek* a' két házbéli Parlamentomoknak fel-állításán való munkálódásában, u. m. a' melly plánum tsak egyedül lehetne a' Printzeknek hasznos, melly ha végre nem vitettethetnék, lehetetlen lenne Frantzia Országának fel nem daraboltatni; mert az igaz, hogy *Auszria*, *Pruszszia*, 's más Hatalmaságok költséget és fáradságot ingyen tenni nem fognak, 's utoljára tartományokkal fognak magoknak meg-fizettetni. Ezen kára

kára pedig Frantzia Országának, és a' fok vér-ontás soha le nem mosdható gyalázattyokra fogna a' Printzeknek lenni. — Még eddig nem állottak réa a' Printzek ezen plánumra.

Az Orosz Birodalomnak Frantzia Ország iránt való Politikáját által látni lehetetlen: előbb azt lehetett volna gondolni, hogy leg nagyobb pártfogója létszen a' Tsászárné a' Frantzia Printzeknek, melly még ugyan nem-is lehetetlen, de nagyon bizonytalan kezd lenni. Az a' hir terjedett-el közelebről, hogy a' Tsászárné ugy jelentette -ki magát, mint a' ki a' Frantziák Constitutziójának fenn-tartásán, a' szerint, a' mint azt az ő magok Királyok meg-erősítette, munkálódni fog. — Eddig, még mindenek azt gondolták, hogy Austria és Pruszszia magokat nem elegyittik belé a' Frantziák dolgába, addig egészszen az Orosz Udvar táplálta a' Printzeknek minden reménységeket. Most már midőn minden hírek Austriai és Pruszszus Sergeket indítottanak a' Frantziák ellen útnak, ekkor ugyan ezen hírek az Orosz Udvarnak minden maximáját megváltozottnak lenni erősítik, és azt mondják, hogy helybe hagyta a' Frantziák Constitutzióját. — Ugyan ezt halljuk a' Svéd Királyról-is.

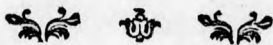
Mind ezen Udvarok' maximáinak változásait az ujj Szövetségnek hozzák magokkal. — A' Pilitzi Szövetségnek ellenében szegeztetett a' *Drottningholmi*, melly a' múlt Okt. 19-dikén az Orosz és Svéd Udvar között vég-képpen meg-kötetett. Már a' több Udvarok ezekhez, vagy egyikhez vagy máliához, a' mint ki-ki jobbnak itéli, hozzá fogják magokat ragasztani lassan lassan: mellyek a' Kabinét-béli dolgoknak mind olyan változásaikat fogják a' Politikusokkal szemléltetni, mellyeket alig remélhattünk volna. — Mind ezen Alliantziáknak punktumait, rendre a' mint világ elejébe fognak jöni mi-is közölni fogjuk Erd. Olvasóinkkal, mivel ezekből látják a' történő dolgoknak okait jövendőben által.

tó Papi Fejedelemnek 's a' több Német Ország tagjainak földjeit- is, ha a' szükség kívánándja, ő Felsége fegyverrel fogja a' Frantzia nemzet ellen oltalmazni, közelebbről a' Nemzeti-gyűlésben felolvastatván, egy sem vala a' Deputátusok között, a' ki ezen írásra tsak egy szó meg-jegyzést-is tett volna, hanem által adattatott egézfisz maga valóságában, meg-visgáltatás végett, a' Diplomatica Commissionak. — Azon három Frantzia fő Generálisok, kiknek a' Német Ország ellen indúlt három táborok alájok adattanak, u. m. *Lukner*, *La Fájette* és *Rochámbó* már a' szélekre a' magok ki-rendelt helyeikre el-mentenek.

A' Jákobiták Klúbjá nagy dolgokat akar, és minden rend kívül való probákra kézzen mondatik magát tartani. Most a' többek között főbb tanátskozása ez, hogy ha valahogy a' Királynak tsak ugyan kedve tanálna jönni az Országból való ki-menetelre, 's valahogy módot-is tanálna réá, tehát a' Nemzet tartaná kézzen magát ezen esetre-is, és a' *Yorkki* Hertzeget válofsztaná Frantzia Országgi Helytartóvá, és a' Királyságot tökéletesen el-törölvén, igazgattassa magát ezen Hertzeg által, valamint Hollándia, Helytartó által. — Az *Orléáni* Hertzeg a' Frantzia szolgálatban lévő Helvétus Regementeknek tétetett Vezérévé.

A' Frantzia Nemzeti Követ Sz. *Croix* igen fontos dolgokban mondatik a' Printzeknél foglalatoskodni. A' Királynak, Királynénak, 's némely nagy embereknek-is jóvasslását igyekezi mennél jobboldal lehet ezen Printzeknek-is kedvessé tenni u. m. hogy ezek-is egyezzenek meg *Breteuilnek* a' két ház béli Parlamentomoknak fel-állításán való munkálódásában, u. m. a' melly plánum tsak egyedül lehetne a' Printzeknek hasznos, melly ha végre nem vitettethetnék, lehetetlen lenne Frantzia Országának fel nem daraboltatni; mert az igaz, hogy *Auszria*, *Pruszszia*, 's más Hatalmaságok költséget és fáradságot ingyen tenni nem fognak, 's utoljára tartományokkal fognak magoknak meg-fizettetni. Ezen kára

kára pedig Frantzia Országának, és a' fok vér-ontás soha le nem mosdható gyalázattyokra fogna a' Printzeknek lenni. — Még eddig nem állottak réa a' Printzek ezen plánumra.

Az Orosz Birodalomnak Frantzia Ország iránt való Politikáját által látni lehetetlen: előbb azt lehetett volna gondolni, hogy leg nagyobb pártfogója lészzen a' Tsászárné a' Frantzia Printzeknek, melly még ugyan nem-is lehetetlen, de nagyon bizontalan kezd lenni. Az a' hir terjedett-el közelebb-ről, hogy a' Tsászárné ugy jelentette -ki magát, mint a' ki a' Frantziák Confitutziojának fenn-tartásán, a' szerint, a' mint azt az ő magok Királyok meg-erősítette, munkálódni fog. — Eddig, még mindenek azt gondolták, hogy Austria és Pruszszia magokat nem elegyítették belé a' Frantziák dolgába, addig egészfzen az Orosz Udvar táplálta a' Printzeknek minden reménységeket. Most már midőn minden hírek Austriai és Pruszszus Sergeket indítottanak a' Frantziák ellen útnak, ekkor ugyan ezen hírek az Orosz Udvarnak minden maximáját megváltozottanak lenni erősítik, és azt mondják, hogy helybe hagyta a' Frantziák Confitutzioját. — Ugyan ezt halljuk a' Svéd Királyról-is.

Mind ezen Udvarok' maximáinak változásait az ujj Szövetségnek hozzák magokkal. — A' Pilitzi Szövetségnek ellenében szegezettett a' *Drottningholmi*, melly a' múlt Okt. 19-dikén az Orosz és Svéd Udvar között vég-képpen meg-köttetett. Már a' több Udvarok ezekhez, vagy egyikhez vagy máfikhoz, a' mint ki-ki jobbnak itéli, hozzá fogják magokat ragasztani lassan lassan: mellyek a' Kabinét-béli dolgoknak mind olyan változásait fogják a' Politikusokkal szemléltetni, mellyeket alig remélhattünk volna. — Mind ezen Alliántziák-nak punktumait, rendre a' mint világ elejébe fognak jöni mi-is közölni fogjuk Erd. Olvasóinkkal, mivel ezekből látják a' történő dolgoknak okait jövőendőben által.

A' Tsászárnak, mint az *Ausztriai Belgium Fejedelmének*, *Hollandiával való Szövetségére*: mellynek szerződésai Bétsben 1791-ben Nov. 3-dikán e' képpen kezdődtenek. — Hollandia előbbször is jelentette a' Bétsi Udvarnak, hogy mivel az Ausztriai Belgiumi Statusok nem hogy le-hadták volna nyughatatlan-ságaikat az után-is, minek-utánna törvényesen a' Tsászárnak uralkodása alá ismét vizsgálva adattanak, sőt a' szélekben az óltától fogva is rébellis Sergek mutogatták magokat, mellyek nem tsak a' Tsászárra nézve, hanem a' fozomszéd Hatalmaságokra nézve-is veszedelmes következéseket szülhetnének; ezen roszszaknak el-kerülésére tökéletes barátságot ajánl Hollandia a' Tsászárnak e' következő fel-tételek alatt.

1.) Hogy ezen fel-állítandó Szövetségnek fundamentomául, az 1785-ben Nov. 8-dikán *fonténé-loban*, és 1790-ben Dec. 10-kén *Hágában* meg-erősített pontumok vétésenek-fel.

2.) Hogy az Ausztriai Belgiumban a' hajokázás és kereskedés dolgában támodott 's még máig is meg nem szűnt egyenetlenségek védett tételttel rendelések iránt tökéletes meg-egyezés szerzettség, és ennek-utánna az a' féle *Retorsio* és erő által tétetendő eszközök, mellyekből az egymáshoz ilyen közel lévő határos Nemzetek között leg-gyakrabban egyenetlenségek szoktanak eredni; egész-szen fére tétésenek.

3.) Ha ezen Szövetséget illető két Státusok közzül valamelyikben valami Rebellio tanálna magát ki-ütni, és a' másíknak Kormányozója segítség végett meg-kerestetnék, ez a' leg-nagyobb serénységgel tartozzék a' másíkat fegyveres Sergekkel oly módon segíteni, a' mint a' jó rendnek vizsgálva állítása kívánni fogja; melly Sergek a' segítséget kérő Résznek költségén állittatnak-ki.

4.) Az Aufr. Belgiumi fő Kormányozónak teljes hatalom adattásék arra, hogy ha segítségre oly siető szüksége lenne a' másíknak, hogy a' Tsászártól várni e' végre a' parantsolatot veszedelmes-

nek állíttatnék, ebben az esetben csak magától-is adhasson a' Hollándiai fő Kormányozónak segítségét.

5.) Hogy egyik-is a' másiknak rébellis jobbagyait, a' maga földén öszve gyülekezni és serget formálni meg ne engedje, annyival kevésbé adjon nékiek pénz, hajó, sereg, fegyver, hadi készület és eleség-béli segítséget, és meg ne engedje, hogy magános emberek-is nékiek e' félüket árulhassanak és adhassanak.

6.) Hogy egyik-is a' másiktól ki-szökött rébelliseket és szökevényeket fel ne végye, 's nékiek menedék és lak-helyet ne engedjen; hanem a' másiknak jelentésére nékiek az útát ki-adván 8 napnál tovább az Országban meg ne szenvedje.

A' Császár felelete következik.

Paris. — Bressben a' Jakobiták Klubja mind fogságra tétette a' meg nem esküdött Papokat. — Nekkernek ismét nagy befolyása kezd lenni a' Frantziák dolgába.

Azok a' Lüttikiek, kik nem régiben a' Frantziák Nemzeti Gyűlése előtt meg-jelentenek vala, a' többek között azzalis panaszoltanak, a' magok Püspök Fejedelmek ellen, hogy ez a' Frantzia Nemzeti Kokárdát mindeneknek hallottára motskolta.

Angliában Birminghamban 80 - ezer személyeknek meg kívántató fegyvert alkudtanak a' Frantzia Printzek. — Ebből csak azt hozhattyuk ki, hogy az Anglus kereskedésnek soha nem ellensége az ő Politikájok.

Tudománybéli Dolgok.

Budáról Dec. 30-dikán 1791. — Az Aesthetikai Profeszszorságra, Decembernek 26-dik napján vólt Pesten, a' Concurus. A' kérdések ezek vóltak: Mivel két dolog kiváltképpen, a' mit az észnek tehetségeire nézve meg-kivánnak az Aesthetikusok, a' szép Mesterségek és Tudományok szeretőjétől, ugy-mint: a' jó íz (geschmack, bonus gustus) és az *aesthetikai elme*, genie, ingenium æstheticum) mutattasék meg:

1.) Miben áll mind kettőnek a' természetete, és tulajdonsága? Az eredeti vagy szármozékony tehetségeihez (ad primitivas an derivativas facultates) tartoznak-é a' léleknek?

2.) Mitsoda részekből állanak, 's mitsoda okokból erednek?

3.) Vettefsenek özfze a' mostani Poéták a' Régiékkal, és az okoknak fel-jegyzésekkel együtt határozta'sék - meg: mellyik felekezet érdemli meg, a' szépségre és ékesen szollásra nézve, a' nagyobb ditséretet?

A' szóval való meg-fejtésre pedig ez a' kérdés adatott-fel: Miben áll az Aesthetikának első és legfőbb fundamentoma? (*Grundsatz*) *primimum et adæquatum principium*) Azután az ellenkező itéleteknek meg-tzáfolása. Végre *Isokratesből*, ama régi Görög Rhetorból némelly helyeket Deákra, *Virgiliusból* pedig Magyarra fordítottak a' Concurrensék (vagy az Aesthetikai Profeszszorságra kívánkozók) kik is személyesen hatan vóltak jelen: de vóltak igen sokan, kik könyörgő leveleiket botsátották az említett Profeszszorság végett.